

Storstockholms
brandförsvär

Utvärdering av räddningsinsats

Pågående dödligt våld (PDV)
Risbergsska skolan i Örebro
4 februari 2025

Utredare
Torbjörn Helge
Magnus Kark
Anders From

Sammanfattning

Storstockholms brandförsvär har efter önskemål från Räddningsregion Bergslagen utvärderat den räddningsinsats som genomfördes i samband med pågående dödligt våld (PDV) vid Risbergska skolan i Örebro den 4 februari 2025. Denna rapport utgör del 2 av en övergripande utvärdering för händelsen. Del 1, *Utvärdering av övergripande ledning med fokus på samlokaliseringen*, genomförs av Räddningstjänsten Dala Mitt.

Syftet med utvärderingen är att ta tillvara erfarenheter efter händelsen, och där det är relevant, identifiera utvecklingsområden för insatsmetodik, övning och utbildning kopplat till PDV.

Händelsetypen PDV har medfört behov av ett nytt insatsperspektiv inom svensk räddningstjänst. Både insatsmetodik och faktiska risker för medarbetarna måste beaktas och hanteras utifrån den nya hotbild som terrorattacker, skolskjutningar och liknande händelser innebär, i syfte att rädda liv och stödja samverkande aktörer på ett tillräckligt säkert sätt. Händelsen vid Risbergska skolan medförde ett enormt samlat hjälpbehov utifrån ett scenario och skadebild som ej tidigare hanterats av räddningstjänsten vilket gör erfarenheterna särskilt viktiga för fortsatt utveckling.

Utredningen baseras på platsbesök, intervjuer och granskning av relevanta dokument såsom händelserapporter, händelseloggar och räddningsregionens utbildningsmaterial inom PDV.

Tisdagen den 4 februari utförde en ensam gärningsman den värsta skolskjutningen i svensk historia då gärningsmannen öppnade eld på Campus Risbergska med halvautomatiska jaktgevär och hagelgevär. Räddningstjänst, polis och ambulans larmades till platsen. Händelsen medförde ett mycket stort samlat hjälpbehov där 11 personer omkom och flera personer skadades allvarligt.

Utvärderingen visar att Nerikes Brandkår är övad för denna typ av händelse och att insatspersonalen agerade i enlighet med framtagna rutiner under insatsen. Möjliga utvecklingsområden lyfts som kan vidtas för att effektivisera ledning, samverkan och arbetet på skadeplats.

Rapportens huvudsakliga mottagare är sammankallande styrgrupp för Räddningsregion Bergslagen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Inledning	5
1.1 Utredare	5
1.2 Kvalitetsgranskning	5
1.3 Bakgrund.....	6
1.4 Syfte och mål	6
1.4.1 Frågeställningar i utredningsarbetet	6
1.5 Metod	6
1.6 Faktainsamling.....	6
1.6.1 Dokument	7
1.7 Avgränsningar	7
1.8 Mottagare av utvärderingen.....	7
2 Förutsättningar	8
2.1 Räddningsregion Bergslagens utbildning och insatsmetodik i PDV	8
2.2 Risbergska skolan.....	8
2.3 Örebro och Byrsta brandstationer	10
2.4 Väderförhållanden	10
3 Händelseförlopp	11
3.1 Innan räddningstjänsten larmas.....	11
3.2 Efter att räddningstjänsten har larmats	11
4 Slutsatser.....	16
4.1 Vilken tillgänglig/tilldelad/erhållen information fick styrkeledare, insatsledare och regional insatsledare under framkörning mot skadeplatsen?	16
4.2 Vilken riskbedömning gjordes i det initiala skedet av insatsen och hur beaktades den vid etablering av skadeplatsorganisationen?	16
4.3 Hur fungerade samverkan mellan polis, räddningstjänst och sjukvård på ledningsplats i förhållande till inövad rutin och scenario?.....	17
4.4 Hur genomfördes PDV-insatsen på skadeplatsområdet?.....	18

1 Inledning

Storstockholms brandförsvär har, efter önskemål från Räddningsregion Bergslagen (RRB), genomfört denna utredning för att som extern part utvärdera den räddningsinsats som genomfördes i samband med pågående dödligt våld (PDV) vid Risbergska skolan i Örebro den 4 februari 2025.

Denna rapport redovisar Storstockholms brandförsvärs utvärdering av insatsen. Rapporten utgör del 2 av en övergripande utvärdering av händelsen som har genomförts på uppdrag av Räddningsregion Bergslagen. Del 1, *Utvärdering av övergripande ledning med fokus på samlokaliseringen*, genomförs av Räddningstjänsten Dala Mitt.

1.1 Utredare

De utredare från Storstockholms brandförsvär (härefter även SSBF) som tillsatts för uppdraget är Torbjörn Helge, styrkeledare, Magnus Kark, insatsledare, och Anders From, brandinspektör.

Torbjörn Helge är styrkeledare och har från våren 2018 arbetat med att utbilda nyanställda och fortbilda anställd personal inom konceptet särskild insats, insatser som bland annat genomförs vid pågående dödligt våld (PDV). De senaste åren har Torbjörn ansvarat för genomförandet av regionala samverkansövningar inom kontexten särskild insats i Stockholms län.

Magnus Kark är insatsledare och har från 2022 arbetat med att utbilda skadeplatsnära ledning för konceptet särskild insats. De senaste åren har Magnus ansvarat för genomförandet av regionala samverkansövningar avseende skadeplatsnära ledning inom kontexten särskild insats i Stockholms län.

Anders From är brandinspektör. Han arbetar i en delad tjänst som brandinspektör och som samordnare för verksamhetens olycksutredningar och erfarenhetsåterföring. Anders har genomgått kurs i brandplatsundersökning, Polisens Nationellt forensiskt centrum och MSB, samt kurs i kvalificerad olycksutredningsmetodik, Karlstads universitet.

1.2 Kvalitetsgranskning

Utredningen och rapporten är kvalitetsgranskad i sin helhet med avseende på innehåll och utredningsmetodiker av medarbetare inom SSBF. De som granskat den är:

- Daniel Wigren, brandingenjör i en delad tjänst som regional insatsledare, olycksutredare och huvudsamordnare för SSBF:s olycksutredningar.
- Ola Carlén, brandingenjör i delad tjänst som regional insatsledare och funktionsansvarig för SSBF:s regionala insatsledare.

1.3 Bakgrund

Den 4 februari 2025 klockan 12.34 larmas Räddningsregion Bergslagen om PDV vid Risbergsska skolan i Örebro. Räddningstjänstens resurser samlas på brytpunkt med inriktningen att bedriva en offensiv insats inom ramen för vad Polisen bedömde som tillräckligt säkert. Det automatiska brandlarmet löste ut på objektet men ingen brand kunde konstateras under insatsen. Insatspersonal assisterar flyende och utrymmande personer samt genomför akuta sjukvårdsinsatser. Klockan 13.54 lämnade Polisen klartecken för räddningstjänsten att åka fram till skolan för att gå in i byggnaden, en insats som vid två tillfällen fick avbrytas på grund av hotets art och insatsens dynamiska förlopp. Vid händelsen omkom 11 personer och flera personer skadades allvarligt. Ingen räddningspersonal skadades.

1.4 Syfte och mål

Syftet med utvärderingen är att ta tillvara erfarenheter efter händelsen och om möjligt identifiera förbättrings-/utvecklingsområden för insatsmetodik, övning och utbildning kopplat till PDV.

Målet med utvärderingen är att klarlägga räddningsinsatsens genomförande på skadeplats samt utvärdera hur denna förhöll sig till framtagna rutiner för PDV.

1.4.1 Frågeställningar i utredningsarbetet

Utvärderingen fokuserar på följande områden: skadeplatsnära ledningsfunktioner, samverkan med polis och sjukvård samt insatsens genomförande.

Följande frågeställningar, angivna av RRB, ligger till grund för utredningsarbetet:

- Vilken tillgänglig, tilldelad eller erhållen information fick styrkeledare, insatsledare och regional insatsledare under framkörning mot skadeplatsen?
- Vilken riskbedömning gjordes i det initiala skedet av insatsen och hur beaktades den vid etablering av skadeplatsorganisationen?
- Hur fungerade samverkan mellan polis, räddningstjänst och sjukvård på ledningsplatsen i förhållande till inövad rutin och övade scenarier?
- Hur genomfördes PDV-insatsen på skadeplatsområdet?

1.5 Metod

Analyser har genomförts av erhållen information med fokus på avvikelser från riktlinjer, rutiner och praxis samt från det planerade eller tänkta förfarandet.

1.6 Faktainsamling

Utredarna från SSBF har genomfört platsbesök i Örebro i syfte att besöka Risbergsska skolan samt träffa delar av den räddningstjänstpersonal som deltog i insatsen. Det första platsbesöket genomfördes den 4 mars 2025. Vid detta tillfälle besöktes först Risbergsska skolan tillsammans med representant för fastighetsägaren. Därefter genomfördes intervjuer med styrkeledare och brandmän som deltog i insatsen från Örebro, Byrsta och Vintrosa. Den 5 mars genomfördes intervjuer med regional

insatsledare, insatsledare och ledningsstödfunktioner. Därefter genomfördes ett uppföljande besök vid skadeplatsområdet i syfte att på plats klarlägga räddningstjänstens genomförande under insatsen.

1.6.1 Dokument

Följande dokument har använts som underlag till utredningen:

- 100-111 Automatlarmskort, Risbergskola skolan (UPPDATERAS), 2025-02-14.
- Översiktbild Risbergsskolan, <https://karta.orebro.se>, 2025-03-06.
- NBRK PDV Heltid UTB 2024 SL-BM 2.3, Powerpoint, 2025-02-26.
- PDV ambulans, Powerpoint, 2025-02-26.
- Samverkanscase PDV 2019 RTJ Polis Amb., Powerpoint, 2025-02-26.
- Händelserapport G2025.013939, 2025-02-14.
- Händelselogg, Händelserapport G2025.013939, bilaga Underlag, 2025-02-13.
- Resursbesked, Händelserapport G2025.013939, bilaga Resurser, 2025-02-14.
- Tjänsteanteckning i tillsynsärende, Diarienummer 2022-002005.
- Tidsflöde, Time-line Risbergskola, Ola Ohlsson, 2025-03-28.
- Bild av sambandsplan RRB mottogs via mail från Daniel Langenbach 2025-04-07.

1.7 Avgränsningar

Utvärderingen avgränsas till perioden från första inkommande larm klockan 12.33 fram till det att räddningsinsatsen avslutas kl.17.30. Utvärderingen fokuserar på räddningstjänstens agerande och ansvar i enlighet med den framtagna rutinen för PDV inom RRB.

1.8 Mottagare av utvärderingen

Mottagare av utvärderingen är sammankallande styrgrupp för Räddningsregion Bergslagen.

2 Förutsättningar

2.1 Räddningsregion Bergslagens utbildning och insatsmetodik i PDV

Räddningsregionen, i synnerhet Nerikes Brandkår, har ett utbildningskoncept för hur de ska agera vid insats inom kontexten PDV. RIB-stationer (räddningspersonal i beredskap som arbetar som deltidsanställd brandman vid sidan av annan sysselsättning) omfattas inte i samma utsträckning av detta men har sjukvårdsutbildning samt viss praktisk utbildning inom ramen för PDV.

Utbildningsmaterialet inom Nerikes Brandkår består av en lärarledd utbildning med stöd av Powerpoint-underlag och tillhörande utbildningsfilmer. Nerikes Brandkår har även genomfört samverkansövningar med polis och regionens ambulansverksamhet. Samtliga övningstillfällen har dock inte kunnat genomföras enligt plan med alla aktörer på plats samtidigt.

Syftet är att tillsammans med polis och ambulansverksamhet på bästa sätt hjälpa skadade personer. Räddningstjänstens roll är att, när ett område bedöms som tillräckligt säkert, stoppa eventuella livshotande blödningar och därefter transportera den skadade till en uppsamlingsplats.

2.2 Risbergsskolan

Risbergsskolan ligger i västra Örebro, i närhet av Hagagatan. I närområdet finns flerbostadshus norr om skolan samt en högstadieskola, butiker (Myrorna), en bensinstation och E18/E20 i öst. Söder om skolan rinner Svartån. Väster om skolan finns Rosta gårde (idrottsfält).

I skolan bedrivs kommunal vuxenutbildning. Byggnaden utgör en enplansbyggnad med lektionssalar samt en källarvåning. Byggnaden är 17 500 kvadratmeter stor och är utrustad med automatiskt brand- och utrymningslarm med larmöverföring till SOS Alarm AB. Lokalerna är uppdelade i flera brandceller och har ett flertal utrymningsvägar. Vid tidpunkten för händelsen befann sig 500 personer i byggnaden.

Figur 1. Översiktbild Risbergsskolan. Huvudentré enskild gul pilmarkering. Bilden är hämtad från Örebro kommuns webbplats, 2025-03-06.

Figur 2. Planritning Risbergsskolan. Huvudentré orange pilmarkering. Bilden är hämtad från automatlarmskortet.

2.3 Örebro och Byrsta brandstationer

Under för- och eftermiddag den 4 februari pågick en övning för Nerikes Brandkår för händelsetypen *räddningstjänst under höjd beredskap*. Under förmiddagen övade personal från Byrsta brandstation och under eftermiddagen skulle personalen från Örebro brandstation genomföra sin övning. Ett av momenten under förmiddagens övning var att sätta tourniqueter på skadade. När styrkorna larmas om PDV vid Risbergska skolan uppstod initialt viss osäkerhet hos insatspersonalen kring huruvida larmet kunde var en del av den pågående övningen. Kort därefter inser de att det var en skarp händelse. Den nyligen genomförda övningen medförde att personalen till viss del var mentalt och taktiskt förberedda vid tidpunkten för larmet.

2.4 Väderförhållanden

Vid tidpunkten för händelsen var det mulet väder, en temperatur på +5 °C och en vindstyrka på 2–4 m/s.

3 Händelseförlopp

3.1 Innan räddningstjänsten larmas

På förmiddagen den 4 februari 2025 beger sig en beväpnad gärningsman in i Risbergska skolan i Örebro. I skolan pågår verksamhet och 500 personer befinner sig då i byggnaden. Panik utbryter och flertalet larmsamtal inkommer till SOS Alarm om pågående skottlossning och skadade personer i skolan.

3.2 Efter att räddningstjänsten har larmats

Klockan 12.34 får Nerikes Brandkår larm om pågående dödligt våld (PDV) vid Risbergska skolan i Örebro. Initialt skickas en styrka bestående av två styrkeledare och åtta brandmän samt insatsledare (IL) från huvudbrandstationen i Örebro. Även styrkan vid Byrsta brandstation larmas och åker mot Risbergska skolan med en styrkeledare och fyra brandmän.

Regional insatsledare (RIL) befinner sig i Karlskoga, ca 45 km väster om Örebro, och larmas direkt via ordinarie utlarmning. Vid mindre omfattande händelser, som berör RIL, larmas RIL vanligtvis i ett senare skede. RIL i tjänst uppfattar därmed att det här larmet är av en annan, mer omfattande karaktär än vanligt när hen lämnar Karlskoga. Känslan av att händelsen är omfattande förstärks när hen hör örebrostyrkans kvittering och framkomstrapport. Även styrkan i Karlskoga larmas med uppgift att åka till Örebro brandstation för att täcka upp vid eventuella nya händelser. Även IL tillhörande Bergslagens Räddningstjänst (BRT) som befinner sig i Kristinehamn larmas och åker mot Risbergska skolan.

RIB-styrka (räddningstjänstpersonal i beredskap) från Vintrosa och Garphyttan larmas och får i uppdrag att åka till brandstationen i Örebro för att täcka upp för nya händelser.

Redan vid utlarmning, när styrkan lämnar brandstationen i Örebro, diskuterar två dagtidstjänstgörande RIL behovet av ledningsstöd för IL och RIL på ledningsplats. Diskussionen genomförs på telefon då en befinner sig på Örebro brandstation och den andra i Karlskoga. Effekten blir att en dagtidstjänstgörande RIL, från Örebro, medföljer till skadeplats som ledningsstöd och anländer till skadeplats klockan 12.55. Den andra dagtidstjänstgörande RIL:en, som är i Karlskoga, beger sig till Seglet¹ för att vara verksam som ledningsstöd därifrån. Ytterligare en RIL i dagtidstjänst som även hen befinner sig i Karlskoga kontaktats av räddningschefen i Karlskoga och beger sig därefter direkt till Seglet för att vara verksam som ledningsstöd därifrån. I ett senare skede flyttar den personen ut till skadeplats och blir där verksam som ledningsstöd. På ledningsplats finns då två ledningsstöd samt Räddningsledare.

¹ Seglet är en organisationsgemensam ledningscentral vars syfte är att underlätta att på ett effektivt sätt samverka mellan Polis, Räddningstjänst och ambulansverksamhet vid en händelse av mer omfattande karaktär.

Styrkorna som åker från brandstationen i Örebro har en mycket kort framkörning. De hinner kvittera larmet och får via RAPS² bekräftat att det rör sig om en pågående skjutning på Risbergsskolan. Styrkorna från Örebro har kort om tid för mental förberedelse men är väl medvetna om vilken typ av olycka som inträffat. Styrkan från Byrsta har längre framkörningstid och hör över RAPS vad som inträffat, samt att framkomstrapporterna från Örebrostyrkorna förstärker och bekräftar utlarmningen. Styrkan från Karlskoga får passningslarm till brandstationen i Örebro. På grund av att de får passningslarm får de knapphändig information, de blir inte tilldelade RAPS för händelsen vid Risbergsskolan. Styrkeledaren från Karlskoga kontakter ledig medarbetare som har tillgång till Daedalos Respons applikation³. Tack vare det är de informerade om vad som händer på olycksplatsen. Karlskogastyrkan delar den informationen med IL från BRT. Styrkan från Vintrosa får även de passningslarm till brandstationen i Örebro. Även de får knapphändig information om utvecklingen på skadeplats på grund av ej tilldelad RAPS som finns för händelsen vid Risbergsskolan. Tack vare att medarbetare i den styrkan har tillgång, via annat uppdrag, till Daedalos Respons applikationen är de informerade om vad som händer på olycksplatsen. Både IL (från Örebro) samt RIL (från Karlskoga) som larmas initialt till olyckan får kontinuerliga rapporter via RAPS och förstår omfattningen av olyckan.

När styrkorna från Örebro anländer till brytpunkt vid Myrorna klockan 12.39 hör de skottlossning. Brytpunkten beslutades av vakthavande befäl och meddelades vid utlarmning. Räddningstjänstens personal upplever att skottlossningen är utomhus och mycket nära den position de befinner sig vid. De beslutar att backa ur det fria skottfältet från Risbergsskolan men stannar kvar vid brytpunkt. Räddningsinsatsen inleds klockan 12.40. Polis finns på plats och samverkan inleds. Brytpunkt blir initialt ledningsplats. Flertalet människor har spontanutrymt skolan och kommer springande på gångvägen, se punkt 3, figur 3. Samtidigt som brandstyrkor från Örebro brandstation anländer går automatlarmet på Risbergsskolan. Rökutveckling i delar av skolan konstateras. IL beslutar att en styrkeledare och fyra brandmän från Örebro förbereder sig för sjukvårdsinsats och väntar i fordon på klartecken från IL att åka fram till skolan. Andra halvan av örebrostyrkan, en styrkeledare och fyra brandmän får i uppgift brandsläckning. Även de skall invänta klartecken från IL att åka fram till skolan.

Polisen är under den här delen av insatsen hårt belastad med arbetsuppgifter. Räddningstjänstens personal försöker samverka med Polisens insatschef men hen är engagerad i Polisens insats på skolan samt utredningsarbete. Polisen avsätter en DUC (direkt underställd chef) som är räddningstjänstens kontaktväg under resterande del av insatsen. På grund av att Polisens ledningsbefäl är överbelastad av arbetsuppgifter sker bristfälliga uppdateringar mellan organisationerna om hur olyckan utvecklas. DUC arbetar främst direkt med räddningstjänsten.

² Talgrupper för samverkan RAPS, Räddningstjänst-Ambulans-Polis-Samverkan.

³ Ett digitalt informationsöverföringssystem.

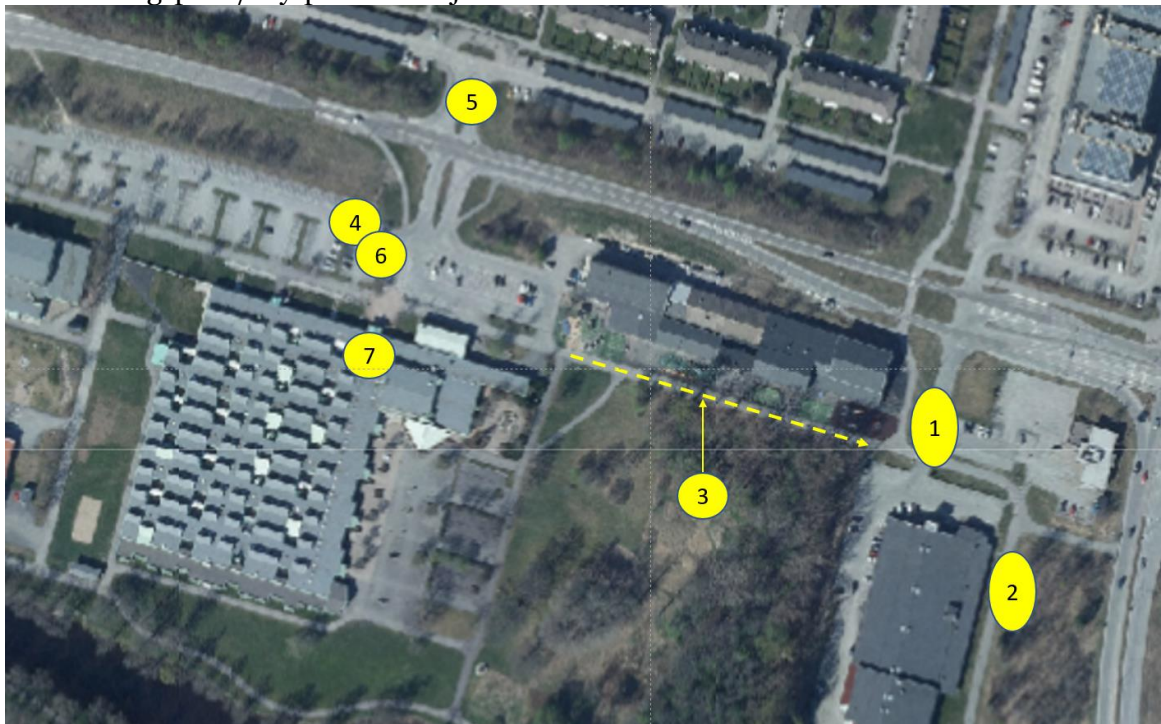
Vid ledningsplats framkommer att det är brist på tourniqueter vid platser där skadade personer omhändertas. Räddningstjänstens personal assisterar genom att samla ihop tillgängliga tourniqueter.

Polisen har behov av att fortsätta sökarbetet i skolan trots rökutveckling. Beslut mellan polisen och IL blir att den personal från örebrostyrkan som har uppgiften brandsläckning avsätter en brandman att åka fram till skolan. En brandman samt andningsskyddsutrustning transporteras fram i polisbil. Framme vid huvudentrén bistår hen de poliser som skall använda utrustningen med handhavande innan de går in i skolan. Den här brandmannen blir kvar framme vid skolan under hela insatsen, med undantag för när hen åker tillbaka till brytpunkt för att hämta fler andningsskydd åt polisen. Brandmannen rapporterar kontinuerligt tillbaka till sin styrkeledare via rökdykarradio, inte via RAKEL-enhet med tilldelad talgrupp, hur läget utvecklar sig framme vid skolan. På ledningsplatsen analyserar IL den rökutveckling som noterats. Den rök som är synbar är ljus och tunn, vilket även framgår vid rapporter från poliser inne i skolan. Bedömningen är att det troligtvis inte är brandrök som kommer från bygganden. Beslutet fattas att följa händelseutvecklingen och avvakta Polisens behov samt förbereda insatsen, då det kan röra sig om en mindre energifattig brand som kan stiga i intensitet. I och med att röken avtar och inga efterföljande rapporter om brand kommer från Polisen så avfärdas tillfälligt brand i byggnaden som en risk för insatsen.

Klockan 13.02 anländer RIL från Karlskoga till skadeplatsen. RIL blir uppdaterad på lägesbilden av IL och ledningsstöd till IL. Efter att ha blivit uppdaterad på lägesbilden tar RIL över räddningsledarskapet klockan 13.09 och ledningsplats flyttas så att den skyddas fysiskt av huset som hårbärgerar Myrorna. Styrkor om vardera en styrkeledare och fyra brandmän anländer strax därefter till brytpunkt/ledningsplats. Styrkorna är först från Byrsta och senare Karlskoga och Vintrosa. Styrkorna väntar inledningsvis i respektive fordon redo att arbeta med sjukvårdsinriktade arbetsuppgifter. RIL beslutar att IL ska upprätta en framskjuten ledningsplats när möjlighet ges utifrån Polisens bedömning om hot/säkerhet framme vid skolan. Första tillbakarapportering från RIL till ledningscentral genomförs klockan 13.38.

Seglet identifierar kommunikationsproblem med ledningsplats och beslutar att tilldela en regional ledningstalgrupp till händelsen för att förstärka kommunikationen mellan Seglet och ledningsplats. Att tilldela en regional ledningstalgrupp genomförs vid behov och efter beslut från ledningscentral. De bärbara rakelenheter som finns i Seglet är av annan modell med annat menysystem än de enheter som personerna som verkar i rollen ledningsstöd vanligtvis använder. Det är problem att hitta en ledningstalgrupp i menyn. För att lösa problemet väljer de att använda en mötestalgrupp. Talgruppen används för att kommunicera mellan ledningsplats och Seglet. Det är även problem på ledningsplats att passa alla talgrupper som används, då tillgängliga rakelenheter är för få. Kommunikationen mellan ledningsplats och Seglet genomförs via olika talgrupper och ibland på telefon.

Räddningstjänsten får klartecken av Polisen att åka fram till skolan klockan 13.54. Arbetsuppgiften för räddningstjänsten är då att söka efter hjälpbehövande, utföra livräddande akuta sjukvårdsåtgärder samt förflytta skadade/drabbade personer bakåt mot ledningsplats/brytpunkt där sjukvården tar hand om dem.

Figur 3. Översiktbild över Risbergska skolan och skadeplatsorganisationen. Bilden är hämtad från Örebro kommuns webbplats 2025-03-06.

Figur 3 ger en schematisk bild över insatsområdet vid Risbergska skolan. Markerade punkter förklaras enligt följande:

1. Tilldelad brytpunkt vid utlarmning. En plats som initialt även var ledningsplats.
2. Platsen som blev ledningsplats efter att RIL anlänt till platsen.
3. Gång och cykelväg mellan Risbergska skolan och ledningsplats.
4. Plats där IL verkade på framskjuten ledningsplats och även brandpersonal hanterade andningsskydd åt Polisen.
5. Reträttplats för räddningstjänstens fordon.
6. Plats för akut omhändertagande av svårt skadad person, upphämningsplats för ambulans.
7. Område som räddningstjänsten verkade i inne i skolan.

När räddningstjänsten anländer till huvudentrén går de in i skolan och avvaktar innanför entrén för att få uppgifter från Polisen om var i skolan de kan röra sig. Samtidigt utför de snabbt ett antal åtgärder: täcker över omkomna personer utanför huvudentrén med filter, bär fram fler filter till huvudentrén, stänger av ljudet till

utrymningslarmets larmklockor/sumrar, bistår Polisen med brytverktyg, bistår i ett senare skede även med nycklar till skolan, bistår Polisen med att förevisa orienteringsritningar över skolan, samt bär en svårt skadad person på bår till uppsamlingsplatsen. När räddningstjänstens personalen är inne i skolan avskriver de definitivt uppgiften om brand och behov av brandsläckning i byggnaden.

Strax efter att räddningstjänsten anlant till huvudentrén bär poliser ut en svårt skadad person genom en angränsande entré. Den brandman som varit framme med andningsskydd sedan tidigare är snabbt framme och utför livsuppehållande åtgärder. Styrkeledaren assisterar och meddelar IL att ambulans behövs till den skadade. Ledning på ambulans vill att räddningstjänsten bär den skadade till brytpunkt, en sträcka mellan 250 och 400 m, beroende på val av väg, en åtgärd som bedöms som omöjlig då skadorna är mycket omfattande. Behovet beskrivs till ledningsplats och ambulans åker fram till skadad för transport till sjukhus.

Klockan 14.10 meddelar Polisen att det inte är tillräckligt säkert för räddningstjänstens personal att befinna sig i skolbyggnaden. Personalen förflyttar sig åter till sina räddningsfordon och backar ut på Hagavägen. Två IL stannar kvar med DUC vid skolans huvudentré.

Räddningstjänsten lotsar personer från skolan till uppsamlingsplats vid Myrorna. Personerna de transporterar är elever och skolpersonal som Polisen kommer ut med i grupper om fem till 25 personer. Räddningstjänsten utför visst akut omhändertagande på personer som de transporterar från skolan till uppsamlingsplats. Arbetet pågår under en lång period medan Polisen fortsätter att säkerställa säkerheten inne i byggnaden. Ytterligare uppgift som utförs är att ordna landningsplats till sjukvårdens helikopter. I det här skedet ordnar räddningstjänsten även förtäring och vätska till insatspersonalen för att upprätthålla och säkerställa uthållighet av personalen på skadeplats.

Klockan 14.37 rapporterar RIL att Polisen fortfarande är osäker på om det finns ytterligare gärningsperson inne i skolan. Räddningstjänstens personal stannar kvar utanför skolan.

Organisering av två grupper som ska arbeta inne i skolan genomförs. Varje grupp består av en polis, två brandmän och två personal från sjukvården. Gruppernas uppgift var att fastställa dödsorsak och tidpunkt för de drabbade. Efter en kortare tids arbete meddelar polisen att förutsättningarna har ändrats och att det inte är säkert inne i skolan. Arbetsuppgiften avslutas och grupperna retirerar.

Klockan 16.27 börjar räddningstjänstens fordon successivt att lämna platsen. Klockan 17.30 avslutar RIL räddningsinsatsen.

4 Slutsatser

Händelsetypen pågående dödligt våld har medfört behov av ett nytt insatsperspektiv inom svensk räddningstjänst. Både insatsmetodik och faktiska risker för medarbetarna måste beaktas och hanteras utifrån den nya hotbild som terrorattacker, skolskjutningar och liknande händelser innebär, i syfte att rädda liv och stödja samverkande aktörer på ett tillräckligt säkert sätt. Händelsen vid Risbergska skolan medförde ett enormt samlat hjälpbehov utifrån ett scenario och skadebild som ej tidigare hanterats av räddningstjänsten vilket gör erfarenheterna särskilt viktiga för fortsatt utveckling.

Storstockholms brandförsvär kan efter utvärderingen av räddningsinsatsen den 4 februari 2025 konstatera att Nerikes Brandkår är övad för händelsetypen PDV och att insatspersonalen agerade i enlighet med framtagna rutiner under insatsen.

Utredningen lyfter möjliga utvecklingsområden som kan vidtas för att effektivisera ledning, samverkan och arbetet på skadeplats samt behovet av att fortsätta arbeta med utbildning och övning inom kontexten PDV.

4.1 Vilken tillgänglig/tilldelad/erhållen information fick styrkeledare, insatsledare och regional insatsledare under framkörning mot skadeplatsen?

Styrkor som larmats direkt till olyckan vid Risbergska skolan hör framkomstrapporter och blir kontinuerligt uppdaterade om händelseutvecklingen vid skolan. De erhåller den mängden information som gör att de känner sig insatta och förberedda när de anländer till skadeplats. Styrkor från Karlskoga och Vintrosa åker på passningslarm till Örebro brandstation. På grund av annan utlarmning får de inte kontinuerlig information om händelseutveckling. Tack vare egna initiativ och tillgång till Daedalos Respons applikationen är båda styrkorna ändå uppdaterade om händelseförloppet.

Utredningen föreslår att en organisatorisk eller teknisk lösning tas fram för hur utlarmade styrkor kopplade till händelsen kontinuerligt kan inhämta väsentlig information för arbete kopplat till uppdraget.

4.2 Vilken riskbedömning gjordes i det initiala skedet av insatsen och hur beaktades den vid etablering av skadeplatsorganisationen?

Utredningen kan inte identifiera att en uttalad riskbedömning med kopplade åtgärder genomfördes. Utredningen konstaterar dock att räddningstjänstens personal har analyserat och värderat aktuella risker, både som enskilda individer och i dialog med varandra utifrån rådande situation. Riskbedömningar har genomförts löpande under hela insatsen och tyder på att riskmedvetenhet finns hos medarbetarna samt att utbildning och övning inom PDV har utgjort ett stöd för insatsens genomförande.

Det är av vikt att en riskbedömning utförs av den skadeplatsnära ledningen, dokumenteras och förmedlas till insatspersonalen samt löpande omvärderas under en

insats. Det är särskilt viktigt vid komplexa och farliga arbeten som exempelvis vid PDV-insatser. Arbeta kan ofta utföras trots en farlig arbetsmiljö, ibland med restriktioner eller med hjälp av lämplig skyddsutrustning.

4.3 Hur fungerade samverkan mellan polis, räddningstjänst och sjukvård på ledningsplats i förhållande till inövad rutin och scenario?

Enligt det material som utredarna tagit del av har räddningstjänsten utbildat personal i akut omhändertagande i syfte att stoppa katastrofala blödningar samt arbetsrutiner i farliga miljöer. Utbildningen har även omfattat praktiska övningar. En del av övningarna har varit samverkansövningar med polis och ambulansverksamhet. Enligt dokumentation har övningarna haft ett syfte att öva samverkan mellan organisationerna. Det framkommer i dokumentationen att det endast vid några tillfällen har varit möjligt att samöva med alla organisationer samtidigt. Övningarna har inte omfattat samövning av skadeplatsnära ledning.

Under insatsen var det sparsamt med samverkan på ledningsplats mellan de tre olika organisationerna. Räddningstjänst och polis samverkade via DUC på ledningsplats. När räddningstjänsten kunde flytta fram till skolan för att lösa uppgifter fortsatte samarbetet vid skolan mellan IL och DUC. På ledningsplats utsågs då en ny DUC som ansvarade för polisens samverkan på ledningsplats. Sjukvård, RIL samt Polisens högsta befäl var kvar på ledningsplats. Samverkan mellan räddningstjänst, sjukvård och polis var initialt bra. Allteftersom insatsen fortskrider försämrades samverkan, troligtvis med anledning av den växande och komplexa polisinsatsen.

Händelsen medförde att både räddningsinsats, polisinsats och sjukvårdsinsats genomfördes simultant för samma händelse. I samverkan mellan RIL och Polisens insatschef blev överenskommet att polisen har initiativrätten för händelsen. Inriktning bibehålls genom hela räddningsinsatsen och bidrog till en tydlig ansvarsfördelning för de samverkande parterna på ledningsplatsen och den skadeplatsnära ledningen av insatsen.

Räddningstjänsten får klartecken att åka fram till skolan klockan 13.54 för att bistå Polisen i livräddande åtgärder. Framme vid skolan finns då brandstyrkor samt två stycken IL. Klockan 14.10 beslutar Polisen att miljön inne på skolan åter inte är tillräckligt säker för räddningstjänst att verka i, varvid delar av räddningstjänstens personal avviker från byggnaden ut på Hagavägen. Två stycken IL stannar kvar vid skolan tillsammans med en DUC. Det framgår inte varför de väljer att stanna kvar vid skolan. Räddningstjänstens två IL och DUC kan ses som ett embryo till en samverkanspunkt för polis, räddningstjänst och sjukvård långt fram på skadeplats.

I utbildningsmaterialet som Nerikes Brandkår använder exemplifieras och diskuteras vikten av skadeplatsnära samordning mellan alla tre organisationer. Utredarna förstår att arbetssättet har diskuterats mellan organisationerna. Av utredningsunderlaget tolkar utredarna det som att arbetssättet inte tillämpades fullt ut vid olyckan på

Risbergsska skolan. Utredarna föreslår att organisationerna övar samverkan på ledningsplats vid större olyckor av karaktären PDV. Utredarna föreslår att organisationerna skapar en samverkansmöjlighet långt fram på skadeplats för att korta ned tiden till samordnade beslut. Förslagsvis samverkar polisen och räddningstjänstens RIL samt sjukvårdsledare på ledningsplats. På ledningsplats bör kontinuerliga uppdateringar mellan organisationer genomföras. Längre fram på skadeplats samverkar förslagsvis räddningstjänstens IL, polisens platschef och ambulansens medicinskt ansvariga tillsammans för att optimera hjälpen för de drabbade.

En olycka liknande den på Risbergsska skolan skapar ett enormt hjälpbehov. Det tar tid att skapa en ledningsstruktur. Tills ledningsstruktur är skapad är det mycket viktigt att de enskilda enheterna självorganiserar och utför så mycket hjälparbete de kan utföra. Successivt under insatsen kommer ledningsarbetet att arbeta ikapp händelseförloppet och en strukturerad ledning kan utföras. Samverkan mellan organisationer på en skadeplats bör ske på alla nivåer. Samverkan på ledningsplats, samverkan mellan befäl långt fram på skadeplats och den enskilda medarbetaren bör samverka. Samverkan på alla nivåer inleds därmed redan under räddningsarbetsfasen som sker under självorganisering.

Självorganisering kan enkelt beskrivas som organisationens godkännande att fatta egna beslut inom avgränsat område fram till att ordinarie ledningsstruktur fungerar.

4.4 Hur genomfördes PDV-insatsen på skadeplatsområdet?

Räddningstjänsten arbetar normalt sätt enligt en tydlig ledningsstruktur och i arbetsmiljöer som via utbildning, rutiner och skyddsutrustning kan definieras som säker. I den miljön som räddningstjänstens personal arbetade i vid Risbergsska skolan var det inte alltid möjligt att verka i en miljö som kan kategoriseras som säker. I ett sådant fall, för att kunna rädda liv, är det fördelaktigt att räddningsarbetet självorganiserar och utförs i en miljö som definieras som tillräckligt säker. Tillräckligt säker är ett arbetsområde där endast livräddande åtgärder ska utföras samt borttransportering av skadade.

Efter intervjuer med räddningstjänstens personal som genomförde insatsen samt efter inläsning av organisationens utbildningsmaterial i hur de skall arbeta vid händelser inom kontexten PDV, konstaterar utredningen att personalen är trygga i vilket arbetssätt som ska tillämpas. Personalen är trygga i hur de ska använda utrustningen och när. För att räddningstjänsten ska ha möjlighet att agera på en olycksplats liknande den vid Risbergsska skolan krävs ett område som är tillräckligt säkert. Det som kan göra att räddningstjänsten på ett tillräckligt säkert sätt har möjlighet att utföra de PDV-åtgärder som övats på är en ännu effektivare samordning på ledningsplats samt en samordnad ledning mellan organisationerna längre fram på skadeplats. Utredarna föreslår med bakgrund av denna slutsats att ytterligare praktiska scenarioövningar mellan alla tre organisationer genomförs, för möjligheten att öva på att tillämpa arbetssättet tillräckligt säkert och hur det kommuniceras mellan samtliga involverade organisationer.

Under insatsen uppstår ett stort behov av tourniqueter från andra aktörer. Räddningstjänsten delar med sig av tourniqueter från egen utrustning för att tillgodose det samlade hjälpbehovet. Detta medförde att räddningstjänstpersonalen i ett senare läge reflekterade över att de själva kan hamna i en situation där kvarvarande tourniqueter inte skulle vara tillräckligt många. Med bakgrund av aktuell händelse och den skadebild som då rådde föreslår utredarna en komplettering i antalet tourniqueter i sjukvårdsväskan. Ett riktmärke kan vara att relatera till erfarenheter från kriget i Ukraina där varje livräddare är utrustad med fem tourniqueter.

Utredningen konstaterar att utbildningsnivån för PDV-insats mellan heltidsanställd personal och RIB-personal är olika. RIB-personal har inte samma förutsättningar till förberedelser som insatspersonal från heltidsstationerna har. Detta påverkade inte insatsen negativt, men är värt att beakta och vidare reflektera över.

I Räddningsregion Bergslagens utbildningsmaterial inom kontexten Särskild insats/PDV finns det angivet hur sambandet ska fungera. Enligt sambandsplanen skall det skapas en ledningstalgrupp för kommunikation mellan ledningsplats och IL längre fram på skadeplats. Under insatsen var uppfattningen att det uppstod kommunikationsproblem mellan Seglet och ledningsplats. Det skapades en mötestalgrupp för kommunikationen mellan Seglet och ledningsplats vilket inte är något som vanligtvis genomförs eller är beskrivit i sambandsplanen. Det skapades inte heller någon ledningstalgrupp för kommunikation på skadeplats.

Utredningen identifierar ett par punkter som kan förbättra möjligheterna till god samverkan. Det fanns begränsningar i antalet tillgängliga rakelenheter. Likvärdiga modeller och menysystem är att föredra. Sambandsplanen kan konstrueras på ett sätt så att den kan tillämpas på samma sätt oaktat om det är en mindre olycka eller en större olycka. Sambandsplanen bör fungera utan yttre aktioner när ytterligare talgrupper aktiveras. Att alltid använda samma sambandsplan för kommunikation skapar trygghet och säkerhet hos användare. Det är även fördelaktigt om samtliga i personalen har tillgång till en rakelenhet. En analog radio för kommunikation mellan brandman, som hanterade andningsskydd åt Polisen, och styrkeledare användes. Om kommunikationen istället genomförts på talgrupp enligt känd sambandsplan kan personal på ledningsplats och Seglet ha möjlighet till kontinuerlig medlyssning. För lyckad kommunikation mellan alla medverkande är det viktigt att vara väl inläst på aktuell sambandsplan.

Ett behov för insatsen som identifierats under utredningen är att ledningsstödet bör finnas på skadeplats i ett tidigt skede. Detta löstes genom ett initiativ av två RIL som via telefonsamtal insåg behovet och bestämde att en RIL åker med på larmet i form av ledningsstöd. Ledningsstöd skapar struktur och ordning i dokumentationen av den löpande insatsen. Ledningsstödet avlastar även räddningsledaren och möjliggör för den att bibehålla fokus på beslutsfattande i räddningsarbetet. Utredningen föreslår att ledning och ledningsstöd skall vara samövade, samlokaliserad och larmas simultant.